

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Muuta lausuttavaa esityksestä

Yhden Vanhemman Perheiden liitto on erittäin huolestunut siitä, että asumistuen leikkaukset kohdistuvat voimakkaimmin pienituloisiin lapsiperheisiin ja erityisesti yhden vanhemman perheisiin. Onkin ensisijaisen tärkeää, että yleiseen asumistukeen ja samanaikaisesti muuhun sosiaaliturvaan kaavailtujen muutosten ja leikkausten yhteisvaikutuksia ja lapsivaikutuksia arvioidaan huolella ja muutetaan suunnitelmia, jos arviointi osoittaa, että muutoksilla on kohtuuttomia vaikutuksia joidenkin ryhmien, esimerkiksi yhden vanhemman perheiden taloudelliseen ja inhimilliseen pärjäämiseen.

Lausuttavaa voimaantulosta

Suunnitellut leikkaukset ovat yhden vanhemman perheille taloudellisesti suuria ja toteutuvat nopeassa aikataulussa. Nyt suunniteltujen yhden vanhemman perheiden talouteen ja hyvinvointiin osuvat muutokset aiheuttavat suurta huolta perheissä.

Leikkaukset yhdistettyinä tämän hetkiseen taloustilanteeseen saattavat ajaa ihmisiä taloudellisiin ahdinkoihin. Esimerkiksi asumistuen poisto omistusasujilta tilanteessa, jossa asuntoja myydään hyvinkin pitkiä aikoja, voi aiheuttaa hyvin vaikeita taloudellisia tilanteita sekä pelkoa, huolta ja stressiä sekä vanhemmille että lapsille.

Lausuttavaa muista vaikutuksista

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto katsoo, että yleiseen asumistukeen kohdistettavat leikkaukset kohdistuvat erityisesti osa-aikatyötä tekeville pienituloisille yhden vanhemman perheiden

vanhemmille. Vaikka hallituksen tavoitteena on työllisyyden lisääntyminen, asumistuen leikkaukset vaikuttavat osa-aikatyötä ja pienipalkkaista työtä vähentävästi ja toimeentulon tarvetta lisäävästi. Monissa yhden vanhemman perheiden tilanteissa (esimerkiksi erityislapsi perheessä, pienten koululaisten hoitomahdollisuuksien puute) osa-aikatyö on ainoa mahdollinen työllistymisen muoto, mutta suunniteltujen leikkausten jälkeen se on työhaluista huolimatta vanhemmalle mahdotonta.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista

Esityksessä esitetyt taloudelliset vaikutukset osuvat useimmissa tapauksissa lapsiperheistä kipeimmin yhden vanhemman perheisiin, kun heikennykset kohdistuvat yhteen vanhempaan ja hänen tuloihinsa.

Yleiseen asumistukeen esitetyt muutokset heikentävät osa-aikatyön kannustimia. Tämä saattaa johtaa esimerkiksi yhden vanhemman perheissä työllistymisvaikeuksiin, sillä yhden vanhemman perheissä on monenlaisia tilanteita, jotka vaikeuttavat kokopäiväistä työskentelyä.

Lausuttavaa perusomavastuuosuuden tuloharkinnan kiristämisestä sekä lapsen ja aikuisen kertoimen muutoksesta? (lain 16 §)

Esityksen mukaan perusvastuun osalta esimerkiksi 1 200 euroa kuukaudessa tienavalla Espoossa asuvalla yhden vanhemman perheen vanhemmalla tuki pienenesi vuoden 2023 tasossa noin 8 euroa, mutta 1 800 euroa tienavalla jo noin 46 euroa kuukaudessa. Esimerkiksi 1800 euroa tienavan yhden vanhemman perheen vanhemman talous on asumismenoihin, ruokakuluineen, lasten kuluineen ja muihin menoihin todella tiukilla ja vähennys 552 € vuodessa on suuri. Perusomavastuuosuuden tuloharkinnan kiristäminen kannustaa tuen saajia siis vähentämään työntekoa, ei lisäämään sitä.

Lapsen kertoimen kasvattaminen on hyvä muutos yhden vanhemman perheiden näkökulmasta. Tässä on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon myös perheet, joissa lapsi vuoroasuu ja etävanhemmat. Vuoroasuvan lapsista syntyy asumiskuluja, vaikka he eivät asu kokoaikaisesti vanhemman kanssa ja tämä on tärkeää ottaa huomioon. Vuoroasuva lapsi tarvitsee hyvinvointinsa tueksi oman tilan, hän ei voi olla omassa kodissaan sohvalla asuva vierailija. Vuoroasumisen määritelmän mukaan lapsi vuoroasuu, jos hän viettää vähintään 40 prosenttia ajastaan kummankin vanhemman luona.

Lausuttavaa ansiotulovähennyksestä luopumisesta? (lain 13 §)

Ansiotulovähennyksestä luopuminen voi vaikuttaa siihen, että pienituloisten yhden vanhemman perheiden ja myös muiden perheiden vanhempien mahdollisuudet käydä osa-aikaisesti tai pienipalkkaisissa töissä vähenevät. Tämä muutos ei siis kannusta työllistymään.

Lausuttavaa enimmäisasumismenojen kuntaryhmitymisen muutoksesta? (lain 10 §)

Enimmäisasumismenojen kuntaryhmituksen muutos vaikeuttaa entisestään pieni- ja keskituloistenkin yhden vanhemman perheiden asumista Helsingissä, jossa on korkeammat asumis- ja muut kustannukset kuin muualla. Vanhempien erotessa tämä muutos lisää riskiä siihen, että muuten perheelle sopiva ja lapsen parhaaksi arvioitu vuoroasuminen ei onnistu, kun pienempituloinen vanhempi joutuu muuttamaan kauas toisen vanhemman kodista.

Lausuttavaa omistusasunnon tukien lakkauttamisesta? (lain 7 ja 9 §)

Esityksen mukaan jopa yli neljännes yleistä asumistukea omistusasuntoon saavista henkilöistä on yksinhuoltajia.

Omistusasunto on monesti edullisempi vaihtoehto asua kuin vuokra-asunto, etenkin pääkaupunkiseudulla ja monen lapsen perheissä, joissa tilaa tarvitaan enemmän. Jos omistusasujilta poistetaan mahdollisuus yleiseen asumistukeen, saattaa siitä seurata se, että perhe ja lapset joutuvat muuttamaan omasta kodistaan kalliimpaan vuokra-asuntoon, johon maksetaan asumistukea enemmän kuin omistusasuntoon olisi aiemmin maksettu. Lisäksi asunnot eivät tällä hetkellä mene nopeasti kaupaksi, mikä saattaa aiheuttaa perheille isoa lovea toimeentuloon, jos pahimmillaan vuosien myyntiaikana ei saa asumistukea.

Vanhempien erotessa lasten turvallisuuden tunteelle on usein tärkeää, jos toisen vanhemman koti ja näin lastenkin koti jää perheen aiempaan asuntoon. Erossa lapselle tulee muutenkin käsiteltäväksi paljon muutoksia. Koska erossa myös vanhemman toimeentulo useimmiten alenee, niin asumistuen poisto omistusasunnosta vaikuttaisi monesti siihen, että perheen aiempaan kotiin ei pysty kumpikaan vanhemmista jäämään. Lisäksi erotilanne saattaa kriisiytyä, jos omistusasuntoa ei saada myytyä. Kulut asunnosta juoksevat, eikä ex-puolisoilla ole mahdollisuutta tästä syystä muuttaa erilleen. Tällainen pitkittynyt tilanne ei ole millään tavoin lapsen, eikä myöskään vanhempien etu.

Lausuttavaa asumistuen tason eli korvausprosentin muutoksesta? (lain 8 §)

Esityksessä ehdotettu hyväksyttävien asumismenojen korvausprosentin lasku vaikeuttaa erityisesti työssäkäyvän yhden vanhemman perheen vanhemman ja hänen perheensä elämää. Yhden vanhemman perheiden vanhempien työssäkäynnin tukemiseksi olisi todella tärkeää, että pienipalkkaisten (esim. osa-aikatyö, muuten pienipalkkainen työ) vanhempien kohdalla palkan lisäksi saatavat tuet kannustaisivat työssäkäyntiin. Kuten hallitus on todennut, niin työssäkäynnin tulisi olla kannattavaa. Näin ollen työssäkäynnin tulisi olla kannattavaa myös pienituloiselle yhden vanhemman perheen vanhemmalle.

Terhi Rapeli

toiminnanjohtaja

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry

p. 0401863421

terhi.rapeli@yvpl.fi

www.yvpl.fi

Rapeli Terhi

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry - Terhi Rapeli, toiminnanjohtaja,

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry